

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. I. Prima pars quæsitæ resolvitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

DISPUTATIO XVI.

De hierarchiis, ordinibus, ac ministeriis Angelorum.

Ad quest. 108. & sequentes.

Hæc est ultima hujus Tractatus disputatio, in qua exponemus ea quæ docet D. Thomas à questione centesima octava, usque ad centesimam decimam quintam, & de hierarchiis, ordinibus, ac ministeriis Angelorum, ea quæ poterimus brevitate & perspicuitate diliteremus.

ARTICULUS I.

Quæ sint hierarchia & ordines Angelorum.

S. I.

Prima pars quaesiti resolvitur.

Dico primò, tres esse Angelorum hierarchias. Ita communiter Theologi post D. Dionysium de celesti hierarchia cap. 6. & D. Thomam de quest. 108. art. 1.

Probatur: Hierarchia, quæ latinè sacer principum dicitur, est collectio personarum aliquo modo sacrarum, quæ sub uno Principe continentur: At qui triplex est hujusmodi collectio in Angelis: Ergo & triplex hierarchia. Minor probatur: Multitudo ordinata sub Principe, multiplicatur secundum diversos modos, quibus ab illo recipit gubernationem: unde quia Angeli & homines diverso modo recipiunt divinas illuminationes quibus à Deo reguntur, (homines enim eas recipiunt per signa sensibilia; Angeli vero in intelligibili puritate, ut dicit Dionysius cap. de celesti hierarchia) ideo alia est hominum & Angelorum hierarchia: Atqui etiam Angeli non recipiunt eodem, sed triplici diverso modo divinam gubernationem, seu illustrationes quibus à Deo gubernantur: Ergo & Minor subsumpta probatur: Nam, ut dicitur D. Thomas de art. 1. cum Angeli superiores habeant universalitatem cognitionem veritatis, quam inferiores, rationes rerum de quibus Angeli illuminantur possunt considerari tripliciter; primò secundum quod sunt à primo principio, quæ est universalissima consideratio; secundò prout dependunt à causis universalibus, quæ aliquâ ratione multiplicantur; & tertio prout applicantur singulis rebus, secundum quod à suis proprijs causis dependent: & sic oportet quod Angeli primæ hierarchiæ cognoscant rationes divinæ providentiæ, v.g. salutem D. Petri, ut explicat Ferrarientis 3. contra Gentes cap. 80. in causa universalissima, quæ est voluntas Dei: Angeli secundæ in principijs universalibus, putà passionem Christi: Angeli tertiæ in causa particulari, ut in martyrio ipsius.

Confirmatur: Nam ut ait Innocentius V. in 2. dist. 9. quest. unica art. 3. sicut in mente sapientis Regis potest quis videre regimen regni tripliciter; vel inspicendo ejus voluntatem, quæ movet omnia; vel inspicendo leges generales & consuetudines totius regni, quibus regit singula, vel deniq; inspicendo consuetudines & leges speciales diversorum locorum, quibus regit specialia loca: ita Angelus tripliciter recipit il-

Tom. II.

A lumnationes de effectibus Dei; primò intendo illos in ipsa causa universalissima, scilicet voluntate divina; secundò in causis secundis universalibus; tertio in causis specialibus. Primum pertinet ad primam hierarchiam; secundum ad secundam; tertium ad tertiam: nam qui de prima sunt, solum circa Deum occupantur, propterea assistentes appellantur, qui verò de media, operantur circa regimen generale, unde ab his effectibus generalibus accipiunt nomen, ut infra dicemus; qui de tertia, operantur circa regimen speciale aliquarum partium vel personarum universi, & ideo ab his effectibus cognominantur. Sicut in regno temporali quidam occupantur circa officium personæ Regis; quidam circa regimen generale regni; & quidam circa regimen speciale particularium locorum.

B Ex alio principio defumunt alij diversitatem hierarchiarum in Angelis. Quia enim ordo hierarchiæ est quoddam purgare, quosdam verò purgari, quosdam illuminare, & alios illuminari; quosdam deniq; perficere, & alios perfici, ut ait Dionysius cap. 3. celestis hierarchiæ, ideo juxta triplex hoc hierarchiæ munus, rectè in tres hierarchias ordinantur omnes Angeli: ita ut alij purgent, illuminent, & perficiant; alij purgentur, illuminentur, & perficiantur. Prima à solo Deo purgatur, illuminatur, & perficitur, ac mox mediam hoc modo purificat, illuminat, & perficit: media verò à superiori purgata, illuminata, & perfecta, in inferiorem eisdem divinos effectus præstat. Vel prima à nulla alia purgatur, illuminatur, ac perficitur; sed inferiores purgat, illuminat, & perficit: secunda purgatur, illuminatur, ac perficitur à superiori, & tertiam purgat, illuminat, & perficit: tertia & ultima nullam aliam nisi humanam purgat, illuminat, & perficit; sed à superiore purgatur, illuminatur, & perficitur.

C Circa hunc discursum, & tres illos actus hierarchicos, triplex occurrit difficultas, breviter hic resolvenda. In primis enim queri potest, quomodo, & qualis possit esse in celesti hierarchia purgatio: Omnis enim purgatio est ab aliqua impuritate: Sed in Angelis nulla est impuritas: Ergo nec ulla videtur esse purgatio.

Secundò, Difficile apparet, quomodo possit esse in celesti hierarchia illuminatio tam activa quàm passiva: vident enim Angeli beati Deum sine ullo medio, sicut est in seipso, & ab illo lumen immediatè accipiunt: Quomodo ergo unus Angelus illuminatalium?

Tertio, Videtur quod unus Angelus alium non perficiat: fieri enim perfectum, convenit viæ, quæ est status meriti; & repugnat termino, qui est status præmij: Ergo videtur quod Angeli cum sint in termino, & in statu præmij, non habent in se perfici, sed solum perfectos esse.

D Ad primam difficultatem respondeo Angelos inferiores purgari à superioribus, non à peccato, vel errore, aut ignorantia proprie dicta, quæ locum non habet in Angelis; sed à nescientia; quæ in illis reperitur, cum omnes veritates supernaturales non cognoscant.

Ad secundam dico, quod Deus offert se immediatè Angelis beatis, quantum ad objectum beatitudinis; sed quantum ad revelationem occultorum, quæ pertinent ad dispositionem universi, & regimen Ecclesiæ, aut mysteria gratiæ, inferiores Angeli possunt à superioribus illuminari, & secundum hujusmodi revelationes, ad

præmium accidentale pertinentes, continuo perfici, quamvis in præmio essentiali sint perfecti: ex quo patet solutio tertiæ difficultatis.

7. Quæres primò: An tres illi actus hierarchici realiter inter se distinguantur, & ad diversas potentias pertineant?

Respondeo ex D. Thoma supra quæst. 106. art. 2. ad 1. hos tres actus purgandi, illuminandi, & perficiendi, ad intellectum pertinere; nec inter se distingui realiter tanquam tres operationes, sed esse unum actum sub triplici habitudine; ita ut dicatur purgatio, quatenus excludit ignorantiam non erroris aut privationis propriè dictæ, sed negationis aut nescientiæ; & appelletur illuminatio, quatenus per illum confertur lumen (modo supra explicato, agendo de illuminatione Angelorum) itemque perfectio, quatenus mentem producit ad cognitionem veritatis, quæ est maxima perfectio naturæ intellectuales. *Sicut* (inquit S. Doctor) *si dica mus visum corporalem purgari, in quantum remouentur tenebræ: illuminari vero, in quantum perfunditur lumine: perfici vero, secundum quod producit ad cognitionem colorati.*

8. Quæres secundò, Utrum in Divinis vera sit & propriè dicta hierarchia?

Respondeo ex eodem Angelico Præceptore hic art. 1. in divinis personis esse quidem ordinem naturæ (id est originis) sed non hierarchiæ. Nam ut Dionysius dicit 3. cap. cælestis hierarch. ordo hierarchiæ est alios purgari, & illuminari, & perfici; alios autem purgare, illuminare, & perficere: quod absit ut in Divinis ponamus.

Addo quod hierarchia subjectionem dicit sub uno Principe, quæ etiam in personis divinis reperiri nequit.

Duplex ergo solum statuenda est hierarchia, cælestis scilicet sive Angelica, & humana sive Ecclesiastica, quæ ab alia derivata seu exemplata est: unde sicut illa triplex est, suprema scilicet, media, & infima; ita & ista, nempe Naturalis, Mosaiica, & Evangelica, quæ duabus prioribus antiquatis, sola nunc superest. Item sicut Angelica plures continet ordines sive choros, ita & Ecclesiastica: nam ut ait Apostolus ad Ephes. 4. *Ipsè dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Evangelistas, alios autem Pastores & Doctores ad consummationem Sanctorum, in opus ministerii, in ædificationem corporis Christi.* Unde Dionysius post Tractatum de cælesti hierarchia, agit statim de Ecclesiastica: nimirum eò quod hierarchia Ecclesiastica sit expressa effigies superioris atque cælestis, sive imitatio Angelicæ, ut animadvertit Anastasius Sinaita in lib. de anagog. contempl. ex Apostolo, qui hierarchiæ nostræ ordines *ἀνωτάτων*, sive exemplaria cælestium, & quasi imitamenta beatorum mentium, appellat.

§. II.

Alia difficultas expeditur.

9. Dico secundò: Tota beatorum Angelorum multitudo constat novem ordinibus sive choris, scilicet Seraphim, Cherubim, Thronis, Dominationibus, Virtutibus, Potestatibus, Principatibus, Archangelis, Angelis. Ex quibus novem choris, tres primi componunt primam hierarchiam, tres secundi mediam, tres postremi ultimam. Ita S. Thomas hic art. 5. post Dionysium cap. 6. cælestis hierarchiæ, ubi sic habet: *Omnis Theologia cælestes essentias novem vocavit manifestativis cognominacionibus. Has Divinus nosser*

A Præceptor (Apostolus Paulus) in tres segregat ternas dispositiones ad sanctæ Triadis imaginem. Et primam quidem esse dicit circa Deum existentem semper; & in hac Thronos, & Cherubim; & Seraphim, circa Deum immediatè collocari. Secundam vero esse ad ex Potestatibus, Virtutibus, Dominationibus completam. Et tertiam esse Angelorum, & Archangelorum, & Principatum dispositionem. Idem docent D. Martialis in Epistola ad Tolofanos, Basilus in sua liturgia, Gregorius Magnus homil. 34. in Evang. & Damascenus lib. 2. de fide cap. 3. Colligitur etiam hic numerus ex Scriptura, cuius testimonia refert S. Thomas hic art. 5. in argumento sed contra.

B Prima ergo hierarchia quæ semper Deo affluat, in tres ordines distinguenda est, juxta triplicem modum quo Angeli illius hierarchiæ Deum respiciunt. In primis enim aliqui habundinam habent ad Deum, ratione excellentissimæ unionis, quæ fit per ardentissimum amorem, & hi Seraphim intincupantur, à verbo hebraico *שרפים*, quod latine accendere dicitur. Unde Dionysius *ἐκ τῶν ἁγίων* seu calefacientes, & Gregorius Papa *ardentes* vel *incendentes*: Demum Chrylóstomus *ἡρώδης ὁράτα*, id est ignea ora, illos vocat. Illi (inquit Gregorius) quia ita Deo conspiciunt, ut inter illos & Deum, nulli alii spiritus inter sunt, tantò magis ardent, quàm dicitur vicini vident. Quorum profecto flamma amor est, quia quò sublimior claritatem Divinitatis ejus afficiunt, eò validius in ejus amore flammescunt. De illis etiam hæc scribit Bernardus: *Eos ipsa charitas Deus in se ad se trahit, & absorbit, atque in eundem rapuit sanctæ affectionis ardorem, ut unus cum Deo spiritus esse videatur: instar profecto ignis, qui aerem quem inflammat, dum sui ei totum calorem imprimat, induitque colorem, non ignitum, sed ignem fuisse cernitur.*

Secundò alij Deum respiciunt, ut sua lecta peculiariter ipsis revelantem, & hi Cherubim appellantur, quod vocabulum Dionysius *χερουβιμ*, id est profusionem sapientiæ, vel scientiæ: Augustinus & Hieronymus, plenitudinem sapientiæ vel scientiæ, Chrylóstomus vero, *πνεῦμα μυστικὸν ἢ ἰν μὴ ἀποκαλυπτόμενον*, sive divinæ pulchritudinis contemplativos; colorque ait esse specula perlucida ab omni labe pura, quæ primum divinæ lucis radium recipiunt, & hinc invidia in eos qui sequuntur infundunt. De illis etiam hæc scribit Bernardus: *Cherubim ex ipso sapientiæ fonte ore Altissimi haurientes, & resplendentes fluentia scientiæ, universis cæli civibus infundunt.*

Tertiò alij Deum ita respiciunt, ut peculiariter in eis sedentem, & in illuminationibus suis ultimatè conquiescentem, & hi Throni, auctoritate Dionysio, dicuntur, ob celsitatem & sublimitatem quemdam statum, qui supra infima quæque ac abjecta consurgit. Quippe toto conatu Deum evecti, nihil humile sapit, & ab omni fæce materiæ sinceris ac liquidis illius haustus accipiunt, ac Deum quodammodo portat, & ita vocantur. Unde nomen Thronorum ibidem proponit per convenientiã ad materiales sedes, propter quatuor quæ in ipsis sedibus considerantur: scilicet Primò sedes super terram elevatur: sic autem & ipsi Angeli, qui Throni dicuntur, elevantur usque ad hoc quod in Deo immediatè rationes rerum cognoscant. Secundò in materialibus sedibus cõsiderare possumus firmitatè, quia